

ftæderne ville selv kunne gøre det, fordi de i Regler have mere end tilstrækkeligt Jordareal at benytte til deres Arbejdere. Men jeg skal tilføje, ligesom jeg er ganske enig med en Bemærkning af min ærede Medforslagsstiller om dette Punkt, at nogen væsentlig økonomisk Betydning vil som oftest et Havelodbrug ikke kunne faa for Købstadarbejdere, med mindre de ville indrette det f. Eksempel til smaa Gartnerier, men dette ligger ganske udenfor Lovens Tanke. Indenfor den Begrænsning, Loven har, vil den økonomiske Betydning af Sagen blive rent forvindende for Købstadarbejderne. Det andet Dilemma, som jeg ikke sætter ringe Pris paa, er den Ting, at den paagældende Havelodder har et Sted, hvor han kan færdes i fri Luft, færdes paa en Maade paa sit eget. Denne Behagelighed spiller heller ikke den Rolle for Købstadarbejderne som for Landarbejderne. I Regler vil der nemlig i Købstædernes umiddelbare Nærhed, maaske inden for deres nærværende Grænser, findes offentlige Havelodder, der benyttes og kunne benyttes af alle og enhver, altsaa ogsaa af Byens Arbejdere med deres Børn. Saadanne findes ikke paa Landet, og derfor er Trangen til saadanne smaa Havelodder ulige langt større paa Landet end i Købstæderne. Endelig vil jeg sige, at de Herrer behøve ikke andet end at kaste et ganske kort Blik paa Sagen for at forstaa, at vi ved Gennemførelsen af denne Sag paa Købstædernes Omraade utvivlsomt ville støde paa saa overordentlig store Vanskeligheder, at Sagen vilde være sikker paa at strande. Blandt andet ville Grundene i Byernes Nærhed være for kostbare; det vilde være ganske urimeligt at benytte dem til Dyrkning, idet det som oftest er Byggegrunde, hvis Værdi gaar langt ud over, hvad der her kan være Tale om. Men en lignende Betragtning vil man se gælder ikke alene for Købstæderne, men i det hele for saadanne Kommuner, hvis Karakter nærmer sig til Købstædernes, og som kun ganske uegentlig gaa under Navnet Landkommuner. Jeg har nævnt enkelte Eksempler derpaa, som vistnok ville vise, at det vil være umuligt at kunne overføre denne Reform paa den Slags Kommuner, hvis Arbejdere ikke i alt væsentligt ere henviste til Landarbejde. Jeg har bemærket, at der kan være Tilfælde, hvor man mulig kan lempe Bestemmelsen noget og overlade Amtsrådene et noget friere Skøn. Naar vi ere paa det rene med, at naar vi holde os til Grundlaget, saaledes som det her er givet, vil der ikke kunne opstaa nogen særdeles stor Forskel i den Byrde, der kommer til at paahvile de en-

kelte Kommuner sammenlignede indbyrdes, saa vil paa den ene Side denne Betænkelse der ogsaa være ryddet af Vejen, og skulde der ikke desmindre kunne komme enkelte Tilfælde for, hvor en Kommune maatte siges at blive særlig bebyrdet, saa vil der ogsaa være en Udvej derfor. Jeg tror egentlig ikke, at Udlægsplanen vil komme til at bebyrde nogen Kommune uforholdsmæssig meget, thi de Herrer ville vide, at Kommunerne i Virkeligheden kun ville komme til at staa som Mellemmand. Planen er jo den, at hvad Kommunerne udlægge, saa de fuldt Bederlag for i den Leje, der skal betales af Havelodden, og jeg slutter mig ganske til det, som den ærede Ordfører for Forslagsstillerne har antydnet, at vi kunne til denne Sag knytte Tanken om en kommunal Kreditforening, hvorved Kommunerne utvivlsomt ville faa de Laan, som ville være fornødne, paa de billigst mulige Vilkaar. Det er nemlig klart, at der er intet Papir, som i Sinhed og Sikkerhed vil kunne maale sig med en saadan kommunal Kreditforenings Obligationer, saa Laanet vil som Følge heraf kunne faas til de billigste Priser. Dersom dette sker, saa ser jeg ikke rettere, end at Kommunens Medvirksomhed i Virkeligheden ikke vil bestaa i andet end i at være Mellemmand for Ind- og Udbetaling af Renter og Leje. Det ærede Medlem fra Erv (Brodenhushs-Schaft) gjorde opmærksom paa, at ad anden Vej kunde der mulig komme til at falde Byrder paa Kommunen, der kunde blive trykkende, nemlig ved saadanne Kommuner, der ved Planens Gennemførelse vare blevne forsynede med et større Antal Havelodder, end der senere muligvis viste sig Brug for, hvorved de blev udsatte for selv at sidde inde med dem og ikke faa dem anbragte, eller i alt Fald for at maatte leje dem ud til meget billigere Leje end paaregnet. Det er rigtigt, at saadant kan ske, og jeg vil derfor intet have at erindre imod, at man kunde tilføje en Bestemmelse, der gaaber Udgang for Amtsrådene til af Amtsfonden at kunne komme de enkelte Kommuner til Hjælp, som i saa Tilfælde kunde tænkes at blive overbebyrdede. Jeg er imidlertid overbevist om, at det vil blive saa rent forvindende et Antal, at det ikke vil komme til at spille nogen Rolle. — Det ærede Medlem for Vejle Amts 2den Valgkreds (Berg) fandt ikke Svar paa det Spørgsmaal i Lovforslaget, om hvor meget de paagældende kunde kræve, om de kunde kræve 1 eller 2 Skæpper Land. Det ærede Medlem har vist saa ikke læst Lovforslagets § 3, som giver udtrykkelig rede for, under hvilke Omstændigheder der kan kræves en